

Inleiding

Naar aanleiding van de 'Motie inzake Organist Waadhoeke' van CDA en VVD Waadhoeke in het najaar van 2023 heeft Jochem Schuurman als organist van de Protestantse Gemeente Franeker het document "Orgelplan Waadhoeke" opgesteld. Vervolgens hebben er gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de gemeente Waadhoeke en het bestuur van de Stichting Orgel Franeker. Het bestuur van deze stichting is vervolgens gevraagd om een grofmazig plan op te stellen voor de jaren 2025 t/m 2028, uitgaande van het document van Jochem Schuurman. Dit plan doen wij u hierbij toekomen.

Uitgangspunten

- De gemeente Waadhoeke heeft een bijzonder en uitgebreid orgelbezit. Dit klinkende erfgoed omvat instrumenten die gebouwd zijn in 1652 (het oudste orgel van Fryslân staat in Dronrijp), onderdelen bevatten uit 1517 (Martinikerk Franeker) of afkomstig zijn uit België (Minnertsga). Dat in de afgelopen 15 jaar orgels in Baaium, Sexbierum, Oosterbierum, Deinum en Berlikum ingrijpend gerestaureerd zijn geeft het belang aan dat door de mienskip aan die instrumenten wordt gehecht. Op 2 maart 2024 werd het gerestaureerde orgel van Vrouwenparochie opnieuw in gebruik genomen en op 6 september 2024 volgde het orgel van Menaam. En dit lijstje is uiteraard niet compleet!
- Het bestuur van de reeds jarenlang actieve Stichting Orgel Franeker is inmiddels uitgebreid, zodat deze stichting meer slagkracht krijgt en haar activiteiten kan uitbreiden naar de omliggende dorpen (waarmee inmiddels overigens al een begin is gemaakt). Hierdoor krijgt de Stichting en het bestuur daarvan een gemeente-breed karakter en een soort paraplufunctie, waaronder orgelactiviteiten in diverse dorpen in Waadhoeke kunnen vallen. Dit in afstemming met de reeds bestaande Stichtingen en commissies.
- De naam van de stichting zal worden aangepast om meer recht te doen aan het gemeente-brede karakter van haar activiteiten.
- Door een grote diversiteit aan activiteiten te organiseren voor verschillende leeftijden en doelgroepen hopen we het orgel bij een breed publiek onder de aandacht te brengen. Er zijn traditionele orgelbespelingen maar ook meer interactieve activiteiten en kruisbestuivingen met andere kunstvormen. De belangrijke uitgangspunten die de gemeente Waadhoeke hanteert in het cultuurbeleid (ontdekken, meemaken, durven en doen) komen op die manier in dit plan zo goed mogelijk tot hun recht.
- Er wordt in het plan veel nadruk gelegd op publiciteit en in het verlengde daarvan het beschikbaar stellen van de financiën daarvoor.
- Uiteraard is er in dit plan aandacht voor kinderen maar ook de orgelstudenten van het Prins Claus Conservatorium in Groningen (het dichtstbijzijnde conservatorium waar de professionele organisten van de toekomst worden opgeleid) worden niet vergeten.

Indien nodig komt een aantal bestuursleden dit plan graag toelichten in een persoonlijk gesprek.

Namens het bestuur van Stichting Orgel Franeker,

Franeker, 26 oktober 2024

Kees Stal

Jannie de Groot

Mars van 't Veer

Tjidsger Westerdijk

Pieter Oosterhof

Jan-Willem Rodenburg

Wopke van der Schaaf

Jochem Schuurman, artistiek adviseur

1. Jaarprogramma (jaarlijks terugkerende elementen in 2025 t/m 2028)

Jaarlijks terugkerende elementen op verschillende plaatsen in Waadhoeke.

- 4x Inhuren lespakket van Orgelkids voor basisscholen. Hierbij gaat het om het Doe-orgel, een lespakket, waarbij kinderen zelf wat mogen doen, namelijk een orgel in elkaar zetten en bespelen en daardoor kunnen ontdekken wat de verschillende onderdelen van een orgel zijn en wat de werking daarvan is. Elk jaar willen we dit aanbieden op 4 verschillende basisscholen, jaarlijks op andere plaatsen. Het programma is inpasbaar in het curriculum van de scholen en kan dus gegeven worden binnen de schooltijd en -kaders. Op termijn kan het participeren in het programma Waadzinnig van groot belang zijn. Met de heer Teo de Groot (voorzitter CBO/NWF) en mevr. Sylvia Kingma (cultuurcoach Elan en CBO) is overleg geweest om te polsen in hoeverre de basisscholen binnen onze gemeente zouden willen meewerken aan activiteiten rondom het orgel. Zij zien met veel interesse voorstellen van onze kant tegemoet en afgesproken is dat Sylvia Kingma onze contactpersoon voor alle betreffende scholen zal zijn.
- 1x Een openingsconcert met orgelmuziek i.c.m. koormuziek in de Martinikerk Franeker, met catering vooraf, in de pauze en na afloop, verzorgd door Grand Café De Doelen.
- 2x Inhuren van een kindervoorstelling. Er zijn diverse (bestaande) kindervoorstellingen waarbij het orgel in het middelpunt staat. Op die manier kunnen kinderen het instrument orgel meemaken in een aansprekende setting. Deze programma's willen we graag inhuren en op diverse plaatsen laten plaatsvinden.
- 1x Een fiets- of wandeltocht langs meerdere kerken/orgels.
- Diverse traditionele orgelconcerten, door gerenommeerde organisten uit binnen- en buitenland. In de kerken waar reeds een orgelconcertserie is, wordt deze voortgezet en uitgebreid met orgelconcerten in kerken waar normaal gesproken geen orgelconcerten zijn.
- Diverse korte, laagdrempelige orgelconcerten (bijvoorbeeld een marktconcert of een inloopconcert). Bij een aantal van deze concerten wordt het orgel gecombineerd met een ander instrument, bijvoorbeeld dwarsfluit, hobo of trompet. Zeker in een dorp met een klein orgel kan dit heel mooi.
- 1x Orgelmuziek i.c.m. een andere kunstvorm (beeldende kunst, literatuur, dans, etc.). Hiervoor kan jaarlijks naar een andere, geschikte locatie worden gezocht.
- 1x Een concert met het Roder Jongenskoor. Op deze koorschool leren kinderen op zeer hoog niveau muziek maken. De Engelse koormuziek die ze zingen klinkt prachtig met orgelbegeleiding en spreekt veel mensen aan. Elk jaar op een andere locatie.
- Aanwezigheid op Open Monumentendag op een aantal jaarlijks wisselende locaties (orgeldemonstraties).
- Tenslotte stellen wij voor 3000 euro ter beschikking te hebben om onvoorziene lokale activiteiten te kunnen realiseren met een maximum van 500 euro per keer.

De totale kosten voor bovenstaande activiteiten (honoraria voor musici, huur van kerken en het inhuren van de activiteiten) schatten wij in op **20.100 + 3000 euro per jaar**.

2. Publiciteit en drukwerk

De publiciteit is één van de belangrijkste onderdelen van dit plan. Hiermee kunnen we de doelgroepen beter bereiken en het orgel beter promoten. Voor de activiteiten genoemd onder punt 1 zijn de volgende zaken nodig in het kader van publiciteit en drukwerk.

- Posters en flyers. Per locatie moeten er posters en flyers worden ontworpen en gedrukt om op diverse plaatsen op te hangen en neer te leggen. Hierbij kan worden gezocht naar een duurzame manier van maken en drukken.
- Programmaboekje. De zomerconcerten die plaatsvinden van mei t/m september kunnen gebundeld worden in een mooi programmaboekje, waarin voor het hele desbetreffende jaar de programma's van de concerten zijn opgenomen. Dit maakt een professionele indruk en ook kunnen bezoekers van het ene concert geïnteresseerd raken in een volgend concert bij het zien van het programma in het boekje.
- Banners. Per locatie moeten er banners (of uithangborden) beschikbaar komen, die men bij openstelling van de kerk buiten bij de deur kan neerzetten. Op deze banners worden de activiteiten aangekondigd.
- Advertenties. In de regionale bladen moeten advertenties kunnen worden geplaatst van de geplande activiteiten. Ook kan gedacht worden aan landelijke orgelbladen/vakbladen en de Friese Orgelkrant, jaarlijks uitgegeven door Stichting Organum Frisicum.
- Door studenten (uit bijvoorbeeld Leeuwarden) kunnen korte filmpjes worden gemaakt, geschikt voor sociale media, waarin bepaalde activiteiten op een zeer aansprekende manier worden aangekondigd.

De totale kosten voor bovenstaande punten schatten wij in op **8500 euro per jaar**.

3. YouTube-video's

Jaarlijks willen wij door studenten (bijvoorbeeld uit Leeuwarden) één YouTube-video laten produceren, waarin uitleg wordt gegeven over en gespeeld wordt op historische orgels in Waadhoeke. Op deze manier wordt in dit plan tenminste aan 4 orgels op deze manier bijzondere aandacht gevestigd.

De kosten hiervoor schatten wij in op **750 euro per jaar**.

4. Contact met andere instanties

Naast de jaarlijks terugkerende orgelconcerten in de Martinikerk Franeker, de Sixtuskerk Sexbierum en de Aerden Plaats te Oude Bildtzijl, zullen ook jaarlijks in een aantal andere dorpen activiteiten worden georganiseerd. Daartoe is met een groot aantal kerken, stichtingen en commissies contact gezocht en dat heeft geleid tot de onderstaande lijst van contactpersonen:

1. Dronrijp. Wopke van der Schaaf (kerkrentmeester PKN Dronrijp); activiteiten worden afgestemd met de lokale Culturele Commissie 'd Alde Witte.
2. Menaldum, Johannes Vogel (kerkrentmeester PKN Menaam)
3. Deinum, Ina Kuipers
4. Marsum, G. Sijbesma-Travaille (voorzitter stichting De Krobbe d'r út)
5. Bitgum/Ingelum, Ittie Riezebos-van Nimwegen (voorzitter stichting SBI)
6. Bitgummole, ds. Ulbe Tjallingii (voorganger PKN Bitgum/Bitgummole/Ingelum)
7. Minnertsga, Oege van der Mossel (kerkrentmeester PKN Minnertsga)
8. Tzummarum, Jakob Struiksma (kerkrentmeester PKN Tzummarum)
9. Welsryp/Baaium, Lies Stienstra (lid plaatselijke commissie Fryske Alde Tsjerken)
10. Froubuurt, Frans van Mossel (lid kerkenraad PKN)
11. Aerden Plaats Oude Bildtzijl, Dick Nauta (bestuurslid)
12. Stichting Kultureel Sintrum De Groate Kerk St. Jacobiparochie, Hillie Blaak en Klaas Braaksma.
13. Tzum, Ale Bosch (voorzitter Toer en Tsjerke)
14. Berltsum, Hilda Dijkstra
15. Winsum
16. Stichting Behoud Kerkorgel Sixtuskerk Sexbierum, secretaris Carel Zaagsma

Alle hierboven genoemde contactpersonen zijn zonder uitzondering positief over het initiatief van de gemeente en willen graag meer aandacht geven aan de orgels in hun kerken. M.u.v. de Martinikerk Franeker, de Aerden Plaats te Oude Bildtzijl en de Sixtuskerk Sexbierum zijn er geen actieve orgelcommissies (meer) aanwezig hetgeen eens te meer de noodzaak onderschrijft om vanuit de Stichting Orgel Franeker initiatieven te nemen en waar nodig ondersteuning te bieden.

Met de volgende instanties willen wij contact onderhouden om waar mogelijk de samenwerking te zoeken om tot een nog sterker resultaat te komen:

- De Franeker Academie, die ook diverse activiteiten ontplooit waarbij het orgel eventueel een rol zou kunnen spelen. Vooral Expeditie Junior is een groot succes.
- Vrienden van Franeker
- Franeker, ster van de elfsteden
- Seewyn Kunsteducatie en Cultuurmenu Waadzinnig
- Stichting Barrevoet, contactpersoon Judith Oost

- De Lokale Comités van Open Monumentendag
- Stichting Organum Frisicum, de Friese orgelstichting die zich inzet voor belang van het orgel in de provincie Fryslân.
- Het Prins Claus Conservatorium in Groningen (het dichtstbijzijnde conservatorium waar de professionele organisten van de toekomst worden opgeleid). Orgelstudenten kunnen worden gevraagd om concerten te geven. Kerken en orgels kunnen beschikbaar worden gesteld voor studiedoeleinden en masterclasses.
- StayTuned.nu. Speciaal voor orgel-, en ook pianospelende tieners tussen ongeveer 12 en 18 jaar oud organiseert StayTuned.nu door het jaar heen superleuke bijeenkomsten. Wellicht kunnen er ook bijeenkomsten worden gehouden in Waadhoeke. Hierover is al contact geweest met Peter Ouwerkerk van StayTuned.

Daarnaast willen wij ook een bijeenkomst organiseren voor alle organisten die in Waadhoeke de orgels bespelen. Tijdens deze bijeenkomst kunnen de organisten elkaar (beter) leren kennen en kunnen ideeën worden uitgewisseld. Ook kunnen de organisten hierdoor op de hoogte worden gebracht en gehouden van dit plan en de uitwerking daarvan. Zo kunnen er wellicht meer partijen van profiteren.

5. Financiën

Met dit plan hopen wij in de jaren 2025 t/m 2028 de orgelcultuur in Waadhoeke een flinke boost te kunnen geven. Zoals u hebt kunnen lezen bij bovenstaande punten verwachten wij aan uitgaven de volgende bedragen te kunnen verwachten:

Jaarprogramma (honoraria en huurbedragen): 20.100 + 3000 euro per jaar

Publiciteit en drukwerk: 8500 euro per jaar

YouTube-video's: 750 euro per jaar

Totale kosten: 32.350 euro per jaar

We willen de laagdrempelige concerten en kindervoorstellingen zoveel mogelijk gratis toegankelijk maken. Uiteraard kan er voor de meer traditionele (orgel)concerten wel entree worden geheven. De inkomsten uit recettes schatten wij in op **5100 euro per jaar**.

In totaal verwachten wij dus dat dit plan ongeveer **27.250 euro per jaar** zal kosten.